

ՈՒՅՏԱԻՈՐՆԵՐՈՒ ԱՅՅԸ ԵՐՈՒՍԱՂԵՄ

Երուսաղեմը իբր միաստուածեան երեք կրօններու սուրբ քաղաք՝ դարեր շարունակ դէպի իրեն գրաւած է ուխտաւորներու հոծ բազմութիւն: Երուսաղեմի մէջ տեղի ունեցած են մեր Տիրոջ կեանքի, մահուան, յարութեան եւ հանրաբանման իրողութիւնները:

Հայ ուխտաւորներու այցը Երուսաղեմ սկսած է դեռ քրիստոնէութեան արշալոյսին: Յատը վերջին մի քանի տասնամեակների ընթացքին, քաղաքական աննպաստ պայմաններու պատճառով հայ ուխտաւորի հոսքը դադարած էր դէպի Երուսաղեմ: Ուրախութեամբ կ'արձանագրենք սակայն, որ վերջին մի քանի տարիներու ընթացքին հայ ուխտաւորները վերսկսած են այցելել Երուսաղեմ եւ տէրունական սրբավայրերը:

Այս տարի եւս, Սուրբ Յարութեան տօնը Սրբոց Յակոբեանց Միաբանութեան հետ նշելու նպատակով Սր. Էջմիածնէն, Վեհափառ Հայրապետի բարձր տնօրինութեամբ Երուսաղեմ ժամանած էին Վրաստանի թեմի առաջնորդ Գերշ. Տ. Վապէն Եպս. Միրզախանեան, Սր. Գայանէ վանքի վանահայր Հոգշ. Տ. Մակար Արդ. Յակոբեան եւ Հոգշ. Տ. Մաղաքիա Արդ. Ամիրեան: Սուրբ Յարութեան տօնը հին տոմարով նշելու նպատակով ուխտաւորներու խմբի հետ Երուսաղեմ ժամանած էին նաեւ Կ. Պոլսէն Լուսարարապետ Գերշ. Տ. Արամ Արք. Աթեշեան եւ Հոգշ. Տ. Թաթուլ Ծ. Վրդ. Անուշեան, Բրապիլիայէն՝ Սուրբ Աթոռոյս երկարամեայ միաբան Գերշ. Տ. Տաթեւ Արք. Ղարիպեան, Կանադայէն՝ Գերշ. Տ. Բագրատ Եպս. Գալստանեան եւ Միացեալ Նահանգներէն՝ Հոգշ. Տ. Տաճատ Ծ. Վրդ. Եարողմեան:

Ուխտաւոր հոգեւորականները իրենց կեցութեան կարճ ժամանակահատուածի մէջ մասնակցեցան հոգեւոր արարողութիւններուն, հանդիսապետեցին տարբեր արարողութիւններ, մատուցեցին ուխտի պատարագներ Բրիստոսի Սր. Գերեզմանի վրայ, Բեթղեհէմի Սր. Այրի մէջ եւ Գերսէմանիի Աստուածամօր գերեզմանի վրայ: Անոնք նաեւ առիթ ունեցան այցելելու Գալիլիոյ շրջանի մէջ գտնուող տէրունական սրբավայրեր, Իսրայէլի պատմական եւ մշակութային արժէք ներկայացնող վայրեր, Մեռեալ եւ Միջերկրական ծովեր:

Նշենք, որ անհատ ուխտաւորներ եւս ժամանած էին Ռուսիայէն, Երոպայէն եւ Միացեալ Նահանգներէն, որոնց մէջ էր նաեւ Սուրբ Աթոռոյս բարերարներէն Դօրո. Կարօ Ղարիպեան՝ ընկերակցութեամբ Տիար Յովհաննէս Խաշիաշեան:

Տօնական շրջանի աւարտին հոգեւորական եւ հաւատացեալ ուխտաւորները վերադարձան իրենց բնակավայրերը՝ իրենց ուխտը նորոգած եւ հոգեպէս յօրացած:

ՀԱՅՈՑ ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՈԳԵԿՈՉՄԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ
ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԻ ՄԷՋ

Անցնող դարի 15-23 թուականներուն Օսմանեան Կայսրութեան կողմէ նախապէս մշակուած ծրագրի համաձայն հայ ժողովուրդը ենթարկուեցաւ ցեղասպանութեան: Անոնց ծրագիրն էր բնաջնջել հինաւուրց ժողովուրդ մը եւ տիրանալ անոր դարաւոր բնօրրանին:

93 տարի անցած է այդ սոսկալի իրադարձութենէ, սակայն Թուրքիոյ ներկայիս իշխանութիւնը կը շարունակէ ուրանալ պատմական ճշմարտութիւնը, եւ որ առելի վաւերացալի է, Թուրքիան այսօր կը փորձէ ոչ

միայն ուրանալ իր ոճրագործ ըլլալու փաստը, այլ աշխարհին կը ներկայանայ իբրեւ փոխ:

Թուրքիոյ ծառայած ուրացման այս գործողութիւններու դէմ ուղղուած է ողջ հայ ժողովուրդի ապրիլ 24-ի սգահանդէսներու եւ բողոքի տարբեր ձեռնարկներու կարմակերպումը, որին իր մասնակցութիւնը կը բերէ նաեւ Իսրայէլի հայ համայնքը:

Ապրիլի 23-ին, առաւօտեան, Սրբոց Յակոբեանց Մայր Տաճարի մէջ նախ Պատարագ մատուցուեցաւ եւ յաւարտ Սուրբ Պատարագի կատարուեցաւ հոգեհանգստեան արարողութիւն՝ ցեղասպանութեանը փոխարէն մէկ ու կէս միլիոն անմեղ հայ նահատակներու հոգիներու հանգստեան համար:

Նոյն օրը՝ երեկոյեան, Ժառանգաւորաց Վարժարանի բակի մէջ Ցեղասպանութեան յիշատակին կանգնեցուած յուշարձանի առջեւ, հանդիսաւարտութեամբ Սուրբ Աթոռոյս Լուսարարապետ Գերշ. Տ. Նուրիան Արք. Մանուկեանի եւ մասնակցութեամբ Միաբանութեան Հայրերու եւ սաղիմահայութեան, կատարուեցաւ հոգեհանգստեան արարողութիւն՝ ի յիշատակ ցեղասպանութեանը փոխ գացած հայ նահատակներու: Արարողութեանը ներկայ էին նաեւ Իսրայէլի Բնէւէթի նախկին անդամ Տիար Եսիր Յաբան եւ Բնէւէթի նախկին խօսնակ Տիար Աբրահամ Բուրգ, ինչպէս նաեւ հրէական եւ պաղեստինեան երիտասարդական շարժման մեծ թուով ակտիւիստներ:

Արարողութենէն յետոյ, ներկաները ուղղուեցան Ժառանգաւորաց Վարժարանի հանդիսութիւններու սրահ՝ մասնակցելու Երուսաղէմի միացեալ յանձնախումբի նախաձեռնութեամբ կազմակերպուած սգահանդէսին:

Սգահանդէսին բացման խօսքով հանդէս եկաւ Տիար Սերոբ Սահակեան, որ յատկապէս արժեւորեց ցեղասպանութեան միջապգային ճանաչման պայքարի մէջ հայ ժողովուրդի միասնականութեան եւ հաստատակամութեան կարեւորութիւնը: Սգահանդէսին ելոյթով հանդէս եկաւ Տիար Եսիր Յաբան, որ իր աջակցութիւնը յայտնեց հայոց ցեղասպանութեան ճանաչման գործին եւ իր ուրախութիւնը յայտնեց առ այն, որ Իսրայէլի Բնէւէթը շաբաթներ առաջ հաւանութիւն տուած է հայոց ցեղասպանութեան հարցի քննարկան նախագծին: Սգահանդէսին ելոյթով հանդէս եկան նաեւ Տիար Ալբերտ Աղապարեան եւ Օր. Անուշ Յակոբեան:

Յայտագրի գեղարուեստական բաժնի մէջ ելոյթ ունեցան Հ.Մ.Ը.Մ-ի եւ Հ.Ե.Մ.-ի երգչախումբերը: Ամուսնով հանդէս եկաւ Տիար Յարութ Բաղամեան: Ներկաները հիացմունքի եւ յուսմունքի խոր պզացումով ունկնդրեցին Տիար Աշոտ Սահակեանի դուդուկի վարպետ կատարումը: Սգահանդէսի գեղարուեստական բաժինը աւարտուեցաւ Գերշ. Տ. Արիս Արք. Շիրվանեանի փական խօսքով:

Սգահանդէսը աւարտուեցաւ Սրբապան Հօր «Պահպանիչ»-ով եւ «Հայր Սեր»-ի խմբային երգեցողութեամբ:

ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆԸ ՆՈՒՐՈՒԱԾ ՅՈՒՇ-ԵՐԵԿՈՅ ՀՐԷԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱԼՍԱՐԱՆԻ ՄԷՋ

2008 թ. ապրիլ 29-ին՝ երեքշաբթի օրը, Հրէական համալսարանի մէջ տեղի ունեցաւ հայոց ցեղասպանութեանը նուիրուած յուշ-երեկոյ նախաձեռնութեամբ Հայագիտութեան ամբիոնի ղեկավար Պրոֆ. Մայքըլ Մթօնի:

Նախքան յայտագրի հանդիսատիս բաժնի անցնելը, ներկաները մեկ լուպե լուրթեանք յարգեցին անմեղ նահապետներու յիշատակը, որմէ ետքը Տիար Յօաւ Լօէֆ երրայեղնով ընթերցեց Եփէկէլ Մարգարէի գրքի 37-րդ գլխի 1-14 համարները: Նոյն հառուածի հայերէն բաժինը ընթերցեց Հոգշ. Տ. Բագրատ Վրդ. Պորճէքեան:

Յուշ-երեկոյին ողջոյնի խօսքով հանդէս եկաւ Գերշ. Տ. Արք. Շիրվանեան, որ իր խօսքի մէջ նախ ողջունեց ներկաներուն եւ ապա անդրադարձաւ ցեղասպանութիւն տերմինի ծագումնաբանութեանը: Ըստ Սրբապան Հօր պնդման՝ հայոց ցեղասպանութեան ուրացումն էր, որ առաջնորդեց հրէական հոլոքոստի: Ներկաներուն ողջունեց նաեւ Գերշ. Տ. Ռաֆայէլ Ծ. Վրդ. Մինասեան, որ իր խօսքի մէջ նշեց, որ թէեւ Աստուած մարդուն ստեղծեց իր պատկերի համաձայն, սակայն մարդ ոճրագործութիւններով կը հեռանայ աստուածային այդ պատկերէն: Յեղասպանութիւնը այդ ոճրագործութիւններէն մէկն է: Ներկաները ունկնդրեցան նաեւ Հոգշ. Տ. Գուսան Վրդ. Ալճանեանի այս առթիւ կատարած երկու շարականները: Ապա ելոյթ ունեցաւ համալսարանի հումանիտար բաժնի ղեկավարի տեղակալ Պրօֆ. Գէղտօն Շէլախը, որ իր ուրախութիւնը յայտնեց հայոց ցեղասպանութեան առթիւ կապակերպուող յուշ-երեկոյի աւանդութեան շարունակականութեան համար եւ յաւելեց, «Որպէս գիտնական, կը հաւատամ, որ կրթութեամբ միայն կարելի է պայքարել ցեղասպանութեան ուրացման եւ ուրիշ ազգերու կրած ցեղասպանութիւններու դէմ եղած անտարբերութեան դէմ»: Յուշ-երեկոյին ելոյթ ունեցաւ նաեւ Պրօֆ. Մայքըլ Սթօն, որ իր խօսքի մէջ անդրադարձաւ ցեղասպանութեան պատճառած հայ մշակոյթի կորուստներուն եւ մասնաւորապէս նշեց, որ ցեղասպանութեան ճանաչումով կարելի է տարածքներու վերադարձը, սակայն ցեղասպանութեան ճանաչումը չի կրնար վերադարձնել հայ մշակոյթի կրած կորուստները: Տաօք, որակը անդառնալի են: Յայտագրի այս բաժնի մէջ ելոյթ ունեցան նաեւ ՀՀ. Պատուոյ հիւպատոս Տիար Յօլակ Մումեան, Բնէւթի մէջ հայ-հրէական խորհրդարանականներու բարեկամութեան յանձնախումբի նախագահ՝ Բնէւթի անդամ Տիար Զէլլ Էլկին եւ Տիար Վարդան Աւետիսեան: Ընդմիջմանը երկու երգերու կատարմամբ հանդէս եկաւ Օր. Նաիրա Գալուստեան:

Յուշ-երեկոյի երկրորդ բաժինը սկսուեցաւ Պրօֆ. Իսրայէլ Չարնիի դասախօսութեամբ: Յարգարժան բանախօսը իր դասախօսութեան ընթացքին ներկայացուց հայոց ցեղասպանութեան ուրացման պատմութիւնը եւ անոր հետ առնչութիւն ունեցող տարբեր ասպեկտները եւ նշեց, «Աշխարհը բաժնուած չէ լաւ եւ վատ մարդերու, այլ այն բաժնուած է անհատներու եւ կամ հաւաքական խումբերու, ովքեր կը գործեն լաւ եւ վատ արարքներ: Մենք կոչուած ենք համապատասխան կերպով արձագանքելու մարդոց արարքներուն: Եթէ մենք կ'անտեսենք ուրիշներու հանդէպ կատարուած ցեղասպանութիւնը եւ կը նպաստենք անոր մերժողական քաղաքականութեան, ապա առիկա կրնայ առաջնորդել նոր ցեղասպանութիւններու»: Տիար Չարնի ներկայացուց նաեւ ցեղասպանութեան ուրացման տարբեր տեսակներն ու ձեւերը եւ տուաւ անոնց դէմ պայքարելու միջոցները: Ապա, տեսաերիւններու միջոցաւ ներկաներուն իր հայրիկի կենսագրութիւնը ներկայացուց Տիար Գէորգ Գահվէշեան: Տեսաերիւնները կը ներկայացնէին ցեղասպանութիւնը վերապրած հայ որբի մը պատմութիւնը, անոր կրած դժուարութիւններն ու փրկանքները եւ հետագային կեանքի ասպարէզի մէջ ունեցած յաջողութիւնները:

Յուշ-երեկոյի մասնակիցներուն ողջոյնի խօսքեր յղած էին Երեւանի Ծիծեռնակաբերդի Ցեղասպանութեան թանգարանի տնօրէն Դօկտ. Հայկ Դեմոյեան եւ Միացեալ Նահանգներէն՝ Դօկտ. Մէրօ լա Պորտէն:

Այս բաժնի մէջ, հայկական աւանդական երաժշտութեան դուդուկի վարպետ կատարմամբ հանդէս եկաւ Տիար Աշոտ Սահակեան:

Յուշ-երեկոն աւարտուեցաւ Պրօֆ. Մայքըլ Սթօնի ամփոփիչ խօսքով:

ՍՐԲՈՑ ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ ԱՍԱՎԵՐԶԻ ՀԱՆԴԷՍ

2008 թ. մայիս 31-ին՝ շաբաթ օրը, Ժառանգաւորաց Վարժարանի հանդիսութիւններու սրահի մէջ տեղի ունեցաւ Սրբոց Թարգմանչաց Վարժարանի մանկապարտէշի բաժնի 2007-2008 թթ. ուսումնական տարուայ ամառեղջի հանդէսը՝ հանդիսապետութեամբ Գերշ. Տ. Արիս Արք. Շիրվանեանի:

Ծնողները եւ ներկաները ցնծութեան եւ երջանկութեան պզգումով ունկրդեցան մանկապարտէշի բաժնի Ծիլ, Կոկոն եւ Ծաղիկ դասարաններու աշակերտներու մայրենիով կատարած սահուն եւ անսխալ արատասանութիւնները, մեներգներն ու խմբերգները: Ծաղիկ դասարանի աշակերտները իրենց պարի կատարումով հիացմունքի պահեր պարզեցին ներկայ բոլոր հանդիսականներուն:

Այս տարի մանկապարտէշի բաժնի Ծաղիկ դասարանը ունեցաւ եօթ շրջանաւարտներ, որոնք իրենց վկայականները ստացան Սրբապան Հօրմէ: 2008-2009 թթ. ուսումնական տարին անոնք պիտի համալրեն վարժարանի նախապատրաստական բաժնի առաջին դասարանը:

Վկայականներու բաշխումէն վերջ, փակման խօսքով հանդէս եկաւ Սրբապան Հայրը, որ նախ շնորհաւորեց շրջանաւարտներու ծնողները, եւ ապա իր գնահատանքի խօսքը ըսաւ մանկապարտէշի դաստիարակներուն՝ անոնց նուիրումի եւ անկողնաբեկ աշխատանքի համար:

Հանդէսն աւարտուեցաւ Սրբապան Հօր «Պահպանիչ»-ով եւ «Հայր Մեր»-ի խմբային երգեցողութեամբ:

ՀԱՄԲԱՐՉՄԱՆ ՏՕՆԻ ՈՒՒՏԱՒՈՐՆԵՐ

Ըստ ընկալեալ աւանդութեան՝ Երուսաղէմի մէջ եկեղեցական տօները կը նշուին հին տոմարի համաձայն: Այս տարի Համբարձման տօնը Երուսաղէմի մէջ նշուեցաւ հունիս 5-ին Համբարձման լերան վրայ:

Տօնին մասնակցելու համար Հայաստանէն Երուսաղէմ ժամանած էին մեծաթիւ ուխտաւորներու խումբ մը՝ Տ. Շահէ Աւագ Բին. Հայրապետեանի առաջնորդութեամբ: Նոյն նպատակով Միացեալ Նահանգներէն եւս ժամանած էին երիտասարդ ուխտաւորներու խումբ մը՝ առաջնորդութեամբ Տ. Վապէն Բին. Գուլուեանի:

Իրենց կեցութեան ընթացքին ուխտաւորները մասնակցեցան Սուրբ Գերեզմանի, Բեթղեհէմի Սուրբ Այրի եւ Գեթսեմանիի Աստուածամօր գերեզմանի վրայ մատուցուած սուրբ պատարագներուն: Ուխտաւորները նաեւ ուխտագնացութիւն կատարեցին Սուրբ Երկրի տարբեր սրբավայրեր:

Ուխտաւորները առիթ ունեցան նաեւ հանդիպելու Պատրիարք Սրբապան Հօր հետ: Իր խօսքի մէջ Պատրիարք Սրբապան Հայրը նախ ողջունեց ուխտաւորներուն եւ իր ուրախութիւնը յայտնեց՝ վստահութեամբ երուսաղէմի մէջ: Սրբապան Հայրը իր գնահատանքը յայտնեց նաեւ

ուխտագնացության կապակերպիչ քահանաներուն՝ նման ուխտագնացություններու կապակերպման նախաձեռնություններու համար եւ յոյս յայտնեց, որ անոնց շնորհիւ հայ ուխտաւորներու հոսքը չի դադրի Սուրբ Երկիր եւ այն կ'ունենայ ամենամեայ բնոյթ:

ՍՐԲՈՅ ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԱՄԱՎԵՐՁԻ ՀԱՆԴԷՍ

2008 թ. յունիս 7-ին՝ շաբաթ օրը, Ժառանգաւորաց Վարժարանի հանդիսություններու սրահի մէջ տեղի ունեցաւ Սրբոց Թարգմանչաց Վարժարանի 2007-2008 թթ. ուսումնական տարուայ ամառային հանդէսը, որ կը նախագահէր Ամենապատիւ Պատրիարք Սրբապան Հայրը:

Վարժարանի ուսանողներու կողմէ Մայր Հայաստանի հիմնի եւ վարժարանի օրհներգի կատարումէն յետոյ բացման խօսքով հանդէս եկաւ շրջանաւարտներէն Կարին Նալպանտեան, որմէ ետք խմբերգներով հանդէս եկաւ վարժարանի ողջ աշակերտութիւնը: Հանդէսի ընթացքին արտասանութեամբ հանդէս եկան Յակոբ Գասպարեան, Թանիա Նասսար եւ Սօսէ Գրիգորեան:

Յայտագրի առաջին մասի մէջ արաբերէն եւ անգլերէն ուղերձով հանդէս եկաւ շրջանաւարտ Ծիրալ Մարգարեան, իսկ հայերէնով իրենց խօսքը հանդիսականներուն ուղղեցին շրջանաւարտներէն Արփի Նազգաշեան եւ Կարինէ Անդրեասեան: Շրջանաւարտ Արմիկ Գասպարեան իր ուղերձը հանդիսականներուն ուղղեց երրայեղէնով: Շրջանաւարտ ուսանողներու ուղերձներու ընդհանրութիւնն այն էր, որ անոնք խորին երախտագիտութիւն կը յայտնէին վարժարանի ուսուցիչներուն՝ տարիներ շարունակ իրենց ջանքում հայեցի կրթութեան համար: Անոնք իրենց խօսքի մէջ նաեւ իրենց երախտագիտութիւնը յայտնեցին Սուրբ Աթոռի Գահակալին՝ վարժարանի հանդէպ ցուցաբերած մնայուն ուշադրութեան եւ ֆինանսական աջակցութեան համար:

Յայտագրի գեղարուեստական բաժնի աւարտին՝ Հոգշ. Տ. Նորայր Աբդ. Գապապեան ներկայացուց վարժարանի տարեկան տեղեկագիրը: Յաւարտ տեսչական վեկոյցի, տեղի ունեցաւ մրցանակաբաշխութիւն, որու ընթացքին իւրաքանչիւր դասարանի մէջ օտար լեզուներու, կրօնագիտութեան եւ բնագիտական նիւթերու մէջ բարձր առաջադիմութիւն ցուցաբերած ուսանողները արժանացան խրախուսական նուէրներու:

Ապա տեղի ունեցաւ վկայականներու բաշխում: Նշենք, որ ուսումնական այս տարուայ մէջ վարժարանը ունեցաւ վեց շրջանաւարտ:

Յայտագրի երկրորդ բաժնին յաջորդեց Պատրիարք Սրբապան Հօր փակման խօսքը: Սրբապան Հայրը շնորհաւորեց շրջանաւարտներուն եւ անոնց ծնողներուն այս ուրախ առիթով ու իր գնահատանքը յայտնեց վարժարանի ուսուցիչներուն անոնց անսակարկ նուիրումի, անյոգնաբեկ աշխատանքի եւ պատասխանատւութեան բարձր գիտակցումի համար: Սրբապան Հայրը իր խօսքի մէջ ուրախութիւն յայտնեց նաեւ առ այն, որ հակառակ առկա բոլոր դժուարություններու եւ արգելքներու, Երուսաղէմի միակ հայկական վարժարանը այս տարի եւս կրցաւ իր առաքելութիւնը անմնացորդ կերպով կատարել՝ ապահովելով համայնքի զաւիթ սերունդին հայեցի կրթութիւն:

Հանդէսն աւարտուեցաւ Պատրիարք Սրբապանի «Պահպանիչ»-ով եւ «Հայր Մեր»-ի խմբային երգեցողութեամբ:

ԺԱՌԱՆԳԱՒՈՐԱՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԱՄԱՎԵՐՁԻ ՀԱՆԴԵՍ

2008 թ. յունիս 9-ին՝ երկուշաբթի օրը, Ժառանգաւորաց Վարժարանի հանդիսութիւններու արահի մէջ տեղի ունեցաւ Ժառանգաւորաց Վարժարանի 2007-2008 թթ. ուսումնական տարուայ ամալերջի հանդէսը՝ նախագահութեամբ Ամենապատիւ Պատրիարք Սրբապան Հօր:

Վարժարանի սաներու կողմէ Հայաստանի Հանրապետութեան հիմնի եւ վարժարանի օրինելոյ կառարարմէն յետոյ բացման խօսքով հանդէս եկաւ Վարժարանի տեսուչ Հոգ. Տ. Թէոդորոս Վրդ. Զաքարեան, որ յաւարտ բացման խօսքի ներկայացուց նաեւ վարժարանի տարեկան տեղեկատուութիւնը:

Յայտագրի հանդիսաւոր մասին յաջորդեց գեղարուեստական մասը, որու ընթացքին հիմնադի աստուներէցին Տրգ. Կարապետ Հայրապետեան, Լեւոն Ալոյեան, Յարութիւն Գրիգորեան, Գեորգ Առաքելեան եւ Տիգրան Բեքիսիլեան: Ներկայ հանդիսականները ջերմօրէն ունկնդրեցան Ժառանգաւոր սաներու «Ով մեծաբանց դու լեզու», «Վարդարան» եւ «Քարերի ամրոց, մեր երկիր հայոց Հայաստան» երգերու կատարումները: Սաներէն Էդգար Գեորգեան եւ Յարութիւն Գրիգորեան բարձր վարպետութեամբ ելոյթական դասական կոտրներ նուագեցին դաշնամուրի վրայ: Անշուշտ, հանդէսին աւելի գեղեցկութիւն եւ ջերմութիւն հաղորդեցին Տրգ. Արտակ Վարդանեանի, Տրգ. Կարապետ Հայրապետեանի եւ Գագիկ Յարութիւնեանի տպաւորիչ մեներգները:

Յայտագրի ընթացքին Ընծայարանի շրջանաւարտներէն Արտակ Սրկ. Յակոբեան եւ Սահակ Սրկ. Յովակիմեան հանդէս եկան համապատասխանաբար անգլերէն եւ հայերէն ուղերձներով: Ժառանգաւորաց Վարժարանի շրջանաւարտներէն Զաւէն Ոսկանեան հանդէս եկաւ երրայերէն ուղերձով, իսկ Լեւոն Ալոյեան իր խօսքը հանդիսականներուն ուղղեց հայերէնով: Շրջանաւարտներէն ուղերձ ըսած բոլոր սաները, իրենց խօսքի մէջ երախտագիտութիւն յայտնեցին Երուսաղէմի Սուրբ Աթոռոյս Գահակալին եւ Սրբոց Յակոբեանց Միաբանութեան անդամներուն՝ իրենց ջանքած գիտութեան եւ հոգեւոր դաստիարակութեան համար եւ պատրաստակամութիւն յայտնեցին շարունակել իրենց ծառայութիւնը Առաքելահիմն այս Սուրբ Աթոռէն ներս ու իրենց աւանդը ներդնել անոր շենացման ու բարգաւաճման գործին:

Ապա տեղի ունեցաւ մրցանակաբաշխութիւն: Մրցանակի եւ իրախոսական նուէրներու արժանացան կարգապահութեան մէջ լաւագոյն ճանչցուած սանը եւ իրաքանչիւր դասարանի մէջ բարձր առաջադիմութիւն ցուցաբերած ուսանողները:

Յայտագրի վերջին բաժնի մէջ տեղի ունեցաւ վկայականներու յանձնում: Ընծայարանի բաժնէն վկայական ստացան Արտակ Սրկ. Յակոբեան, Արարատ Սրկ. Զարգարեան, Նարեկ Սրկ. Սկրտչեան, Պաւլ Սրկ. Կարապետեան, Սահակ Սրկ. Յովակիմեան եւ Սամուէլ Սրկ. Սաֆարեան, իսկ Ժառանգաւորաց Վարժարանէն վկայական ստացան Զաւէն Ոսկանեան եւ Լեւոն Ալոյեան: Վերջիններս յաջորդ ուսումնական տարին իրենց ուսումը պիտի շարունակեն Ընծայարանի առաջին դասարանի մէջ:

Աւանդութեան համաձայն՝ շրջանաւարտները դրամական նուէրներ ստացան նաեւ Երուսաղէմի Հայ Բարեփրաց Միութեան կողմէ:

Հանդէսի աւարտին փակման խօսքով հանդէս եկաւ Պատրիարք Սրբապան Հայր, որ շնորհաւորելով շրջանաւարտներուն, իր ուրախութիւնը յայտնեց ի տես այս ուսումնական տարուայ առատ հունձքին եւ յոյս յայտնեց, որ շրջանաւարտները իրենց ստացած գիտելիքները կը ներդնեն իրենց հեռագայ մտաւոր փարգացմանը: Պատրիարք Սրբապանը իր գնահատանքը բերաւ նաեւ Վարժարանի ուսուցիչներուն՝ սաներուն կրթելու

եւ դաստիարակելու գործի մէջ ունեցած անոնց անգնահատելի ծառայութեան համար:

Հանդէսն աւարտուեցաւ Պատրիարք Սրբապանի «Պահպանիչ»-ով եւ «Հայր Մեր»-ի խմբային երգեցողութեամբ:

«ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ՍՈՒՐԲ ԵՐԿՐԻ ՄԵՉ» ԽՈՐԱԳՐՈՎ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎ ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԻ ՄԵՉ

2008 թ. յունիս 24-էն 25, Երուսաղէմի Գալուստ Կիւլպէնկեանի անուան մատենադարանի մէջ տեղի ունեցաւ «Հայկական Ներկայութիւնը Սուրբ Երկրի Մէջ» խորագրով գիտաժողով, որուն կը մասնակցէին տարբեր երկրներէն ժամանած հայ եւ օտար հայագէտներ եւ գիտականներ:

Գիտաժողովի առաջին օրը բացման խօսքով հանդէս եկաւ մատենադարանի տեսուչ Հոգ. Տ. Նորայր Արք. Գալպատեան: Յաւարտ բացման խօսքի, ողջոյնի խօսքով հանդէս եկաւ Սուրբ Աթոռոյս Լուսարարապետ Գերշ. Տ. Նուրիան Արք. Մանուկեան, որ ողջունելով ներկաներուն՝ իր ուրախութիւնը յայտնեց գիտաժողովի անցկացման առիթով եւ իր գնահատանքը յայտնեց կազմակերպիչներուն:

Գիտաժողովին մասնակցելու էին ժամանել Լիպպոնի Գալուստ Կիւլպէնկեան հիմնարկէն Օր. Ասողիկ Զաւթերթէն, Ֆրանսայէն՝ Տիար Գօղ Մութաֆեան, Միացեալ Նահանգներէն՝ Պրօֆ. Թոմաս Համէլ, Միքայէլ Բասմաճեան եւ ուրիշներ:

Գիտաժողովի ընթացքին բանախօսները անդրադարձան հիմնական երեք բնագաւառներու, որոնց մէջ հայերը ունեցած են արժանաւիշատակ ներկայութիւն Սուրբ Երկրի մէջ: Անոնցմէ առաջինը հայերու՝ Սուրբ Երկրի մէջ ունեցած հոգեւոր եւ վանական ներկայութիւնն է: Ըստ բանախօսներու՝ հայ վանականները իրենց առանձնայատուկ տեղն ունին Սուրբ Երկրի մէջ վաղ քրիստոնէական շրջանին վանական համակարգի հիմնադրման եւ անոր հետագայ զարգացման գործի մէջ: Հայերը իրենց ներկայութեամբ յատուկ տեղ ունին նաեւ Սուրբ Երկրի մշակոյթի ոլորտի մէջ: Գիտաժողովի ընթացքին բանախօսները անդրադարձան Երուսաղէմի հայկական կերամիկի արուեստի եւ խաչքարերու պատմութեանը: Երրորդ ոլորտը, որու մէջ հայերը ունին նշանակալի ներկայութիւն Սուրբ Երկրի մէջ, ատիկա եկեղեցաշինութեան եւ ճարտարապետութեան ոլորտն է: Բանախօսները լայնօրէն անդրադարձան Սուրբ Երկրի հայկական միջնադարեան եկեղեցիներու, մոպայիքներու եւ յուշարձաններու պատմութեանը: Գիտաժողովին բանախօսութիւններով հանդէս եկան նաեւ Միաբանութեան անդամներէն Հոգ. Տ. Բարսեղ Վրդ. Գալէմոլեան՝ «Հնդկաստանի գեղապարդ վարագոյրները» թեմայով եւ Հոգ. Տ. Գուսան Վրդ. Ալճանեան՝ «Սուրբ Երկրի՝ 17-րդ դարի հայ ուխտաւորի տեղեկագիրքը» թեմայով:

Գիտաժողովի աւարտին, ամփոփիչ խօսքով հանդէս եկաւ Տիար Գեորգ Հինդլեան, որ նախ իր երախտագիտութիւնը յայտնեց Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքարանին եւ Գալուստ Կիւլպէնկեան հիմնարկին, գիտաժողովը հովանաւորելու համար եւ ապա իր խորին շնորհակալութիւնը յայտնեց գիտաժողովի մասնակիցներուն:

Նշենք, որ գիտաժողովի օրերուն հիւր գիտնականները շրջեցին Երուսաղէմի հայկական թաղամասով եւ այցելեցին Սուրբ Երկրի մէջ գտնուող տարբեր սրբավայրեր: Ի պատիւ հիւրերու՝ միաբանական ճաշ մատուցուեցաւ Բաղչաթաղի վարդապետաց ճաշարանի մէջ: